

Σήμερα έαρ μυρίζει... (Πρωτοπρεσβύτερος Αλέξανδρος Σμέμαν (†))

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Τη νύχτα του Πάσχα, όταν η λιτανεία γύρω από την εκκλησία σταματά μπροστά στις κλειστές πόρτες, σ' αυτή την τελική στιγμή σιγής πριν από το ξέσπασμα της αναστάσιμης χαράς, ένα συνειδητό ή ασυνείδητο ερώτημα αναδύεται στην καρδιά μας. Είναι το ίδιο ακριβώς ερώτημα που γεννήθηκε στις καρδιές των γυναικών, οι οποίες νωρίς το πρωί, «ανατείλαντος του ηλίου», έφθασαν πρώτες στον τάφο του Χριστού: «Τις αποκυλίσει ημίν τον λίθον εκ της θύρας του μνημείου;» Θα ξαναγίνει το θαύμα; Θα ξαναγίνει η νύχτα για άλλη μια φορά λαμπρότερη από τη μέρα; Θα ξαναγεμίσουμε μ' εκείνη την ακατανόητη χαρά, που είναι τόσο ελεύθερη από τις δεσμεύσεις αυτού του κόσμου, μ' αυτή τη χαρά που όλοι μας, αυτή τη νύχτα, αλλά και για πολλές από τις επόμενες μέρες θα την κοινοποιούμε με τον εναγκαλισμό του πασχάλιου χαιρετισμού: «Χριστός ανέστη - Αληθώς ανέστη!» Αυτή η στιγμή πάντοτε έρχεται. Οι πόρτες ανοίγουν. Η εκκλησία είναι τώρα γεμάτη φως και εμείς εισερχόμαστε στη θριαμβική ακολουθία του Όρθρου.

Κάπου όμως μέσα στην ψυχή παραμένει ένα ερώτημα. Τι να σημαίνουν όλα αυτά; Τι σημαίνει να γιορτάζεις το Πάσχα σ' έναν κόσμο γεμάτο βάσανα, μίσος, κοινοτοπία

και πόλεμο; Τι σημαίνει να ψάλλεις «θανάτω θάνατον πατήσας» και να ακούς πως «νεκρός ουδείς εν τω μνήματι», όταν ο θάνατος, αδιαφορώντας για την καθημερινή μας βιασύνη, παραμένει ακόμη η μόνη απόλυτη επίγεια βεβαιότητα;... Είναι δυνατό το Πάσχα, αυτή η φεγγοβόλα και θριαμβική νύχτα, να είναι απλώς μία στιγμιαία απόδραση από την πραγματικότητα, ένα πνευματικό μεθύσι, μετά το οποίο θα επιστρέψει, αργά ή γρήγορα η ίδια ρουτίνα, η ίδια γκρίζα πραγματικότητα, το ίδιο ανελέητο «αντίστροφο μέτρημα» ημερών, μηνών, ετών, ο ίδιος αγώνας προς το θάνατο και την ανυπαρξία; Στο κάτω της γραφής, τόσο καιρό μας έλεγαν πως η θρησκεία είναι αυταπάτη και όπιο, μια εφεύρεση που βοηθά τον άνθρωπο να αντιμετωπίσει τη σκληρή του μοίρα, μια διαρκώς διαλυόμενη χίμαιρα. Δε θα ήταν πιο γενναίο, πιο συνεπές για την αξιοπρέπεια του ανθρώπου, να αποκηρύξει αυτή τη χίμαιρα και να κοιτάξει κατά πρόσωπο την απλή και σοβαρή πραγματικότητα; Ποια είναι η απάντηση σ' όλα αυτά;

Νομίζω πως μια πρώτη δοκιμαστική απάντηση θα ήταν η εξής: δεν είναι δυνατό όλα αυτά να είναι μία επινόηση! Δεν είναι ακριβώς δυνατό τόση πίστη, τόση χαρά, τόσο φως πάνω από δύο χιλιάδες σχεδόν χρόνια να είναι μόνο μια απόδραση και μια χίμαιρα. Μπορεί μια χίμαιρα να αντέξει αιώνες; Το επιχείρημα αυτό διαθέτει κάποιο βάρος αλλά δεν είναι και τελείως πειστικό, και πρέπει να πούμε καθαρά πως δεν υπάρχει καμιά απόλυτα πειστική απάντηση, μια απάντηση ολοκληρωτικά δεκτή και δημοσιεύσιμη ως επιστημονική εξήγηση της πασχάλιας πίστης. Εδώ ο κάθε άνθρωπος μπορεί να καταθέσει τη δική του προσωπική και ζωντανή εμπειρία και να μιλήσει για τον εαυτό του. Μέσα στη ζωντανή και προσωπική εμπειρία βρίσκεις ξαφνικά το θεμέλιο όλων αυτών, ανακαλύπτεις αυτό που φώτιζε το καθετί μ' ένα τόσο εκτυφλωτικό φως, που διαλύει πράγματι τις αμφιβολίες όπως το κερι λιώνει μπροστά στη φωτιά.

Ποια εμπειρία όμως; Δεν μπορώ να την περιγράψω ή να την ορίσω διαφορετικά απ' ο,τι ως εμπειρία του ζώντος Χριστού. Η πίστη μου στο Χριστό δεν προέρχεται από την ευκαιρία που μου δόθηκε να συμμετέχω από την παιδική μου ηλικία στον πασχάλιο εορτασμό. Ωστόσο, το Πάσχα γίνεται δυνατό, αυτή η μοναδική νύχτα γεμίζει με φως και χαρά και με μια τέτοια νικητήρια δύναμη στο χαιρετισμό, «Χριστός ανέστη, Αληθώς ανέστη!» επειδή η ίδια η πίστη μου γεννήθηκε από την εμπειρία του ζώντος Χριστού. Πως και πότε γεννήθηκε; Δε γνωρίζω, δε θυμούμαι.

Το μόνο που ξέρω είναι πως κάθε φορά που ανοίγω το ευαγγέλιο και διαβάζω για τον Χριστό, διαβάζω τους λόγους Του, διαβάζω τη διδασκαλία Του, επαναλαμβάνω συνειδητά, με όλη μου την καρδιά και την ύπαρξη, όσα είπαν εκείνοι που εστάλησαν να συλλάβουν τον Χριστό και που επέστρεψαν στους Φαρισαίους χωρίς Αυτόν: «ουδέποτε ούτως ελάλησεν άνθρωπος, ως ούτος ο άνθρωπος» (Ιωαν. 7,46).

Συνεπώς αυτό που ξέρω πρώτα από όλα είναι πως η διδαχή του Χριστού είναι ζωντανή, και πως τίποτε το γήινο δεν μπορεί να συγκριθεί μαζί της.

Και πως αυτή η διδασκαλία είναι γι' Αυτόν, για την αιώνια ζωή, για τη νίκη πάνω στο θάνατο, για μία αγάπη που κατακτά και ξεπερνά το θάνατο. Γνωρίζω επίσης πως σε μια ζωή όπου το καθετί φαίνεται τόσο δύσκολο και επίπονο, η μόνη σταθερά που ουδέποτε μεταβάλλεται και ουδέποτε εκπίπτει είναι αυτή η εσωτερική γνώση πως ο Χριστός είναι μαζί μου. «Ουκ αφήσω υμάς ορφανούς, έρχομαι προς υμάς». Έρχεται δε και δίνει το αίσθημα της παρουσίας Του μέσα από την προσευχή, από το ρίγος της ψυχής, μέσα από μία χαρά, τόσο ζωντανή όσο και ακατανόητη, μέσα από τη μυστηριακή, αλλά και τόσο βέβαιη παρουσία Του στις ακολουθίες και στα μυστήρια της Εκκλησίας. Αυτή δε η ζωντανή εμπειρία διαρκώς αναπτύσσεται, αυτή η γνώση, αυτή η συνειδητοποίηση που κάνει τόσο εμφανές πως ο Χριστός είναι εδώ, και πως ο λόγος Του έχει εκπληρωθεί: όποιος Με αγαπά, «και εγώ αγαπήσω αυτόν και εμφανίσω αυτό εμαυτόν» (Ιωαν. 14, 21). Και είτε βρίσκομαι μέσα στο πλήθος, είτε είμαι μόνος, αυτή η βεβαιότητα της παρουσίας Του, αυτή η δύναμη του λόγου Του, αυτή η χαρά της πίστης σ' Αυτόν παραμένει κοντά μου. Αυτή είναι η μόνη απάντηση και απόδειξη.

«Τι ζητείτε τον ζώντα μετά των νεκρών; Τι θρηνεύετε τον άφθαρτον ως εν φθορά; » Όλος ο Χριστιανισμός συνεπώς δεν είναι παρά η εμπειρία της πίστης που επαναλαμβάνεται συνεχώς σαν να είναι η πρώτη φορά, και που έχει σαρκωθεί στις τελετές, στο λόγο, στη μουσική και στα χρώματα. Για τον άπιστο όλα αυτά ίσως φαίνονται σαν χίμαιρα, ακούει μόνο λέξεις, βλέπει μόνο ακατανόητες τελετές, και τις αντιλαμβάνεται μόνο επιδερμικά. Για τους πιστούς όμως, όλα αυτά ακτινοβολούν από μέσα, όχι ως απόδειξη της πίστης τους, αλλά ως αποτέλεσμα της, ως ζωή της στον κόσμο, στην ψυχή, στην ιστορία. Γι' αυτό, το σκότος και η θλίψη της Μεγάλης Παρασκευής είναι για μας κάτι το πραγματικό, ζωντανό και σύγχρονο, μπορούμε να κλαίμε κάτω από το σταυρό, και να δοκιμάζουμε το καθετί που έλαβε χώρα σ' αυτόν το θρίαμβο του κακού, της δολιότητας, της δειλίας και της προδοσίας, μπορούμε να αντικρύζουμε το ζωοδόχο τάφο το Μέγα Σάββατο με συγκίνηση και ελπίδα. Κι έτσι μπορούμε κάθε χρόνο να γιορτάζουμε το Πάσχα, την Ανάσταση. Επειδή το Πάσχα δεν είναι η ανάμνηση ενός γεγονότος του παρελθόντος. Είναι η πραγματική και χαρμόσυνη συνάντηση μ' Αυτόν, που οι

καρδιές μας Τον είχαν γνωρίσει και Τον είχαν συναντήσει από καιρό, ως ζωή και φως. Η νύχτα του Πάσχα μαρτυρεί πως ο Χριστός είναι ζωντανός και βρίσκεται μαζί μας. Πως κι εμείς είμαστε ζωντανοί μαζί Του. Ολόκληρη η γιορτή είναι μια πρόσκληση να κοιτάξουμε τον κόσμο και τη ζωή, και να δούμε την ανατολή της μυστικής ημέρας της Βασιλείας του φωτός. «Σήμερον έαρ μυρίζει», ψάλλει η Εκκλησία, «και καινή κτίσις αγάλλεται...». Αγάλλεται με πίστη, αγάπη και ελπίδα.

Αναστάσεως ημέρα,

και λαμπρυνθώμεν τη πανηγύρει

και αλλήλους περιπτυξώμεθα.

Είπωμεν, αδελφοί, και τοις μισούσιν ημάς,

συγχωρήσωμεν πάντα τη Αναστάσει,

και ούτω βοήσωμεν Χριστός ανέστη εκ νεκρών,

θανάτω θάνατον πατήσας,

και τοις εν τοις μνήμασι

ζωήν χαρισάμενος.

Χριστός ανέστη!